

Uwagi i wnioski

do Projektu Rozporządzenia Ministra Zdrowia ws. dostaw bezpośrednich środków spożywczych – projekt z dnia 24 lipca 2014 – przedstawiony na posiedzeniu *Podkomisji nadzwyczajnej do spraw zmian legislacyjnych dotyczących sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych Komisji Rolnictwa Sejm RP* w dniu 26 sierpnia 2014

Fundacja Partnerstwo dla Środowiska

Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej

Małopolska Izba Rolnicza

Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego

Tatrzańska Agencja Rozwoju, Promocji i Kultury

Stowarzyszenie Gościniec 4 Żywiotów

20 września 2014

Kontakt:

Rafał Serafin - Fundacja Partnerstwo dla Środowiska

rafal.serafin@fpds.pl

012-430-2443

Zofia Winawer – Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej

z.winawer@efrwp.com.pl

022-639-8125

Henryk Dankowiakowski – Małopolska Izba Rolnicza

Henryk.dan@mir.krakow.pl

012-643-1687

Izabela Byszewska - Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego

i.byszewska@onet.pl

022-692-7111

Krzysztof Król Łęgowski – Tatrzańska Agencja Rozwoju, Promocji i Kultury

dyrektor.agencja@tatry.pl

018-206-1320

Renata Bukowska – Stowarzyszenie Gościniec 4 Żywiotów

renatabukowska@poczta.onet.pl

33-843-6218

Spis treści

I. WPROWADZENIE	3
II. UWAGI OGÓLNE DO PROJEKTU ROZPORZĄDZENIA	3
III. SZCZEGÓŁOWE UWAGI DO ROZPORZĄDZENIA.....	4

I. WPROWADZENIE

Przedstawione uwagi i propozycje są wynikiem analiz ekspertów Fundacji Partnerstwo dla Środowiska (FPDS), Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej (EFRWP), Małopolskiej Izby Rolniczej (MIR), Polskiej Izby Produktu Regionalnego i Lokalnego (PIPRiL), Tatrzańskiej Agencji Rozwoju, Promocji i Kultury (TARPIK), Stowarzyszenia Gościeniec 4 Żywiołów (G4Ż) oraz konsultacji przeprowadzonych z współpracującymi w ramach systemu „Produkt Lokalny z Małopolski” organizacjami pozarządowymi, samorządami i rolnikami (wrzesień 2014).

Przedstawione uwagi i propozycje odnoszą się również do:

- propozycji zmian prawnych zawartych w dokumencie pt. **Legalna Żywność Lokalna** z dnia 24.06.2013 (Dostępny na www.fpds.pl/pl/legalna-zywnosc-lokalna) przygotowany przez FPDS, MIR, EFRWP, PIPRIŁ oraz TARPIK w wyniku konsultacji z rolnikami z Małopolski;
- opinii FPDS, MIR, EFRWP, PIPRIŁ oraz TARPIK z dnia 23.06.2014 nt **projektów rozporządzeń dot. ułatwień dla sprzedaży bezpośredniej przedstawionych na posiedzeniu Podkomisji nadzwyczajnej do spraw zmian legislacyjnych dotyczących sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych Komisji Rolnictwa Sejmu RP w dniu 24.04.2014** (również dostępna na www.fpds.pl/pl/legalna-zywnosc-lokalna);
- dyskusji podczas posiedzenia Podkomisji Sejmowej ds. sprzedaży bezpośredniej w dniu 26.08.2014.

II. UWAGI OGÓLNE DO PROJEKTU ROZPORZĄDZENIA

1. Przedstawione do konsultacji rozporządzenie jest znaczącym krokiem w kierunku umożliwienia rolnikom legalnej produkcji i sprzedaży żywności przetworzonej pochodzenia roślinnego, a konsumentom legalnego zakupu bezpiecznej żywności, wysokiej jakości i wiadomego pochodzenia bezpośrednio od producenta (rolnika). Rolnicy będą mogli zaoferować konsumentom dostęp do autentycznych, zdrowych i bezpiecznych produktów żywnościowych pochodzących z własnych upraw.
2. Zaprezentowany projekt rozporządzenia, dzięki dopuszczeniu do sprzedaży, nie tylko wyprodukowanych przez producenta rolnego surowców pochodzenia roślinnego, ale także środków spożywczych, stwarza realne szanse na zwiększenie dochodów małych gospodarstw. Ponieważ proponowane zmiany dotyczą tylko produkcji w warunkach nieprzemysłowych i z własnego surowca, ich wprowadzenie nie spowoduje pojawienia się nieuczciwej konkurencji wobec producentów prowadzących gospodarczą działalność przetwórczą.
3. Projekt wyrównuje szanse producentów rolnych produktów pochodzenia roślinnego, których możliwości przetwórstwa są aktualnie znacznie ograniczone w stosunku do tych, jakimi dzięki rozporządzeniu o sprzedaży bezpośredniej oraz rozporządzeniu o działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej, dysponują producenci produktów pochodzenia zwierzęcego.
4. Proponowane rozporządzenie powinno być w pełni kompatybilne z projektem rozporządzenia Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi ws. **wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej**, które również było przedmiotem prac Podkomisji Sejmowej ds. sprzedaży bezpośredniej. Projekt, już po konsultacjach

społecznych, zaprezentowano na posiedzeniu Podkomisji w dniu 26.08.2014. Proponowane rozporządzenia Ministra Zdrowia i Ministra Rolnictwa dot. sprzedaży bezpośredniej powinny być komunikowane jako integralna całość, która będzie w związku z tym rozumiała zarówno dla producentów jak i konsumentów. Wymogi dotyczące opakowania, gospodarki odpadowej itp. powinny być ze sobą spójne.

5. Rozszerzenie zakresu produktów dopuszczonych do dostaw bezpośrednich nie będzie też miało ujemnych skutków dla budżetu ponieważ aktualnie taka sprzedaż ma miejsce (np. w gospodarstwach agroturystycznych), tyle, że odbywała się w szarej strefie. Wręcz przeciwnie, można się spodziewać, że producenci rolni, którzy spróbują swych sił w dostawach bezpośrednich i zdobędą nowe kwalifikacje, z czasem staną się producentami prowadzącymi gospodarczą działalność przetwórczą.

III. SZCZEGÓŁOWE UWAGI DO ROZPORZĄDZENIA

1. NUMERACJA

Numeracja wymaga uporządkowania i uspoźnienia. Np. jest §2.1, §3.1, §4.1, §7.1, §10.1, §11.1 i §13.1, a nie ma paragrafów §2, §3 itp. Wprowadza to nieczytelność zapisów.

2. ODNOŚNIE §2.1 (wg. nas powinien to być §2)

- Do podpunktu 3) należy dodać **grzybowe** ponieważ nie są one warzywami ani owocami. Proponujemy wykreślić „z dodatkiem kwasu cytrynowego lub octu” ponieważ zalewy mogą być z różnych środków spożywczych. Wg. technologów żywności, kiszenie jest procesem naturalnym natomiast przy kwaszeniu mogą być używane „przyspieszacze”. Proponujemy zatem nie używać pojęcia **kwazzenie**, a jedynie **kiszenie**.
- Do podpunktu 4) należy zaznaczyć, że określenie **naturalne przyprawy** dotyczy wszystkich pozycji wymienionych w tym podpunkcie, a nie tylko oleju smakowego. Wśród wymienionych środków spożywczych należy uwzględnić również **nektary i syropy**.
- Podpunkt 5) należy dodać **owoce** (bo to nie to samo co marmolada).
- Nie ma uzasadnienia by w taki sposób dzielić ciasta w podpunkcie 5) i 6). Na liście jest wymienione pieczywo półcukiernicze i cukiernicze trwale. Naszym zdaniem powinny się również znaleźć na liście ciasta półkruche i kruche, przy których wyrobie nie używa się drożdży i nie są raczej pieczywem cukierniczym trwałym.

Paragraf 2.1, punkt 2 (wg nas powinien być Paragraf 2.2) Proponujemy następujące brzmienie: **2. Do środków spożywczych, o których mowa w ust. 1 pkt 3-6, mogą być dodawane inne środki spożywcze, w tym cukier i przyprawy, zgodnie z przyjętą technologią produkcji, pod warunkiem, że łączna ich zawartość w otrzymanym środku spożywczym nie przekracza 50%.**

- **Uzasadnienie:** Wzorując się na Francji, proponujemy przyjąć definicję, że środek spożywczy może być produktem dostaw bezpośrednich jeżeli 50% jego zawartości stanowią środki spożywcze pochodzące od producenta.

2. ODNOŚNIE PUNKTU 3:

Punkt 3 jest niezręcznie sformułowany ponieważ przetwarzanie nie odbywa się przy wykorzystaniu sprzętów do działalności rolniczej. Ponadto, nowe możliwości przetwórstwa spowodują, że gospodarstwa będą kupować dodatkowe urządzenia, które mogą być traktowane przez instytucje kontrolne jako urządzenia wykorzystywane w procesach przemysłowych (np. duży rozdrabniacz do owoców czy duży kocioł do produkcji powideł). Należy mieć na uwadze, że produkcja przetworów owocowych jest skoncentrowana w krótkim okresie zbiorów. Określone limity przetwórstwa (np. 3,5 tony dżemów) trzeba będzie przetworzyć w krótkim okresie.

Proponujemy zatem poniższe sformułowanie:

„3. Dostawy bezpośrednie obejmują środki spożywcze, o których mowa w paragrafie 2 pkt 3-6 pod warunkiem, że przetwarzanie nie odbywa się sposobem przemysłowym.”

W celu większej klarowności zapisu, proponujemy zmodyfikować brzmienie punktu §3.1 następująco:

§3.1 Dostawy bezpośrednie są realizowane przez producentów rolnych:

1) *do konsumentów finalnych:*

- a) *w miejscach, w których odbywa się produkcja, w tym znajdujących się na terenie gospodarstwa rolnego*
- b) *na targowiskach*
- c) *z obiektów lub urządzeń ruchomych lub tymczasowych, w tym ze specjalistycznych środków transportu*

2) *do zakładów detalicznych zaopatrujących konsumentów finalnych.*

Zakładamy, że w pojęciu zakład detaliczny mieści się restauracja czy inny punkt gastronomiczny oraz sklep internetowy.

Naszym zdaniem, nowe możliwości sprzedaży bezpośredniej powinny sprzyjać i zachęcać rolników do podejmowania wspólnych inicjatyw sprzedażowych. Będzie miało to szczególne znaczenie w przypadku małych i rozdrobnionych gospodarstw prowadzących tradycyjną działalność rolniczą. W dostawach bezpośrednich wielce korzystnym rozwiązaniem byłoby stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu różnorodnych form porozumień wśród rolników. Pozwoliłoby to osiągnąć dwa cele:

- po pierwsze sprzyjałoby to lepszej organizacji pracy i wzrostowi produkcji żywności w gospodarstwach, głównie wytwarzanej metodami tradycyjnymi, której odbiorcą byłby konsument końcowy bez udziału pośredników, na czym zyskuje zarówno producent, jak i konsument.

- po drugie, co jest niezwykle ważne, sprzyjałoby to ograniczeniu marnotrawstwa różnorodnych produktów w gospodarstwach, w których wystąpiła nadprodukcja - np. pełnowartościowe produkty roślinne z którymi rolnik nie wie co zrobić (bo np. przetworów ma już swoich dosyć) wyrzuca ich nadmiar po prostu na kompostownik bądź skarmia nimi zwierzęta. Takie produkty może wziąć od niego sąsiad, który sprzedaje swoje produkty na targowisku, do pobliskiego sklepu, na kiermaszach itp. Oczywiście to sprzedający gwarantowałby i ponosił odpowiedzialność za jakość produktów, które otrzymał do sprzedaży od sąsiada. W tym względzie należałoby przygotować stosowny standardowy dokument, który by regulował powinności, zobowiązania i odpowiedzialność pomiędzy sąsiadami. Taki łańcuch dostaw nie należałoby traktować jako pośrednictwo w sprzedaży.

Dlatego w celu usprawnienia organizacji pracy wytwórcy proponujemy wprowadzenie możliwości realizacji dostaw bezpośrednich (czyli sprzedaży bezpośredniej) przez innego wytwórcę z tego samego województwa prowadzącego dostawy bezpośrednie, przy udzieleniu mu odpowiedniego pełnomocnictwa. Sprzedaż przez „kolegę” czy „koleżankę” i tak ma miejsce zwłaszcza w przypadku wyjazdów do miejsc okazjonalnych, oddalonych od miejsca wytwarzania, a więc chodzi tu o usankcjonowanie aktualnej praktyki współdziałania rolników przy sprzedaży. Należy wspierać i premiować wspólne działania rolników, tam gdzie jest to możliwe.

Proponujemy zatem dodać punkt 3 w następującym brzmieniu:

3) bezpośrednio lub przez podmiot ustanowiony przez grupę rolników, prowadzący w tym samym powiecie działalność w zakresie wytwarzania środków spożywczych przeznaczonych do dostaw bezpośrednich

- a) w miejscu produkcji*
- b) na targowiskach*
- c) w zbiorowym punkcie sprzedaży prowadzony przez grupę rolników*

Gdy sprzedaż jest prowadzona przez inny podmiot, musi on posiadać w miejscu sprzedaży:

- a) imienne upoważnienie do prowadzenia sprzedaży udzielone mu przez rolnika, który wyprodukował środki spożywcze*
- b) kopię decyzji o wpisie rolnika, który wyprodukował środki spożywcze do rejestru zakładów prowadzących dostawy bezpośrednie.*

3. ODNOŚNIE §5:

W podpunkcie 3) – proponujemy zastąpić określenie *kwaszonych* **kiszenych**. Uzasadnienie – kiszenie jest już aktualnie dopuszczone oraz w pkt 2 powyżej.

4. ODNOŚNIE §7:

- W podpunkcie 7.2 2) d) – proponujemy dopisać: **bez koniecznych dodatkowych badań jeśli woda pochodzi z wodociągu i jest określonej jej przydatność do spożycia.** Uzasadnienie – nie potrzebne i nieuzasadnione dodatkowe koszty.
- W podpunkcie 7.2 proponujemy dopisać po: *Producent rolny zapewnia, że pomieszczenia, w których przetwarza.....* następującą frazę: **może to być również kuchnia w gospodarstwie, która spełnia wymienione wymagania.** Uzasadnienie. Zapis ten jest uzasadniony jeśli weźmiemy pod uwagę stwierdzenie w uzasadnieniu rozporządzenia (strona 11) - *Ponadto należy zwrócić uwagę, że produkty wytworzone przez producentów rolnych w warunkach domowych, z wykorzystaniem własnych, stosowanych często od wielu pokoleń receptur, będą miały nieocenione walory smakowe w porównaniu do żywności produkowanej przez zakłady przemysłowe.*
- W podpunkcie 7.4 1) – powinien być tu wymóg posiadania i używania właściwej odzieży roboczej, a nie koniecznie możliwość jej zmiany w pomieszczeniu, w którym następuje przetwarzanie.

5. ODNOŚNIE §11.1:

W podpunkcie 3 – proponujemy dopisać numer ewidencyjny nadawany przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, który zapewnia możliwość kontroli wielkości produkcji na podstawie wniosków obszarowych oraz możliwość kontroli spełnienia warunków wzajemnej zgodności i zasad produkcji zintegrowanej.